

رفتارهای نامطلوب دانش آموزان و شیوه‌های مدیریت آنها (۸)

ترجمه: فخرالسادات یوسفی طبایی / کارشناس ارشد روان‌شناسی

افسانه مؤمنه / دبیر باغچه بان شماره ۴

- در هشتمین بخش از مجموعه مباحث مطرح شده به بررسی و تحلیل دو رفتار دیگر می‌پردازیم. دانش آموزان دارای سندرم کانا (کودن) و دانش آموز کُند.
- ### دانش آموز دارای سندرم کم‌توانی^۱ (کودن)
- #### الف) نشانه‌های رفتار
- رفتار و شیوه‌های خاص برخورد این دانش آموز در خانه و مدرسه عبارت‌اند از:
۱. این دانش آموز نمی‌تواند توجه خود را روی تکالیف متمرکز کند و مدعی می‌شود که من هرگز قبلاً آن را ندیدم و یا من هیچ چیز درباره آن نمی‌دانم.
  ۲. در طول کلاس اغلب دستش را قبل از همه بالا می‌برد و زمانی که به وی فرصت پاسخگویی می‌دهید او معمولاً وقت کلاس را تلف می‌کند.
  ۳. معمولاً تقاضا می‌کند که معلم خواسته‌هایش را چندین بار تکرار کند.
  ۴. معمولاً تکه کلام‌هایی شبیه: ها؟ چرا؟ من نمی‌فهمم و من کودن هستم را بیان می‌کند.
  ۵. این دانش آموز ممکن است فقط توانایی پایینی داشته باشد ولی از سندرم کانا به عنوان پوششی برای آن استفاده کند.
- #### ب) آثار و پیامدهای رفتار
- رفتار این دانش آموز چه اثری بر معلمان، والدین و همکلاس‌هایش می‌گذارد و چگونه محیط مدرسه و خانه را تحت تأثیر قرار می‌دهد؟
۱. معلم زمان زیادی را برای این دانش آموز صرف
- می‌کند.
۲. سایر دانش آموزان دچار آشفتگی می‌شوند.
  ۳. رفتار این دانش آموز می‌تواند به سایرین نیز سرایت کند.
  ۴. معلم بارها روند تدریس را برای هماهنگ کردن این دانش آموز با کلاس متوقف می‌کند.
  ۵. معلم ممکن است بدلیل عدم دستیابی به توفیقی در ارتباط با این دانش آموز خشمگین شود.
- #### ج) راهکارهای عملی
- به منظور مدیریت صحیح رفتار چنین دانش آموزی، باید دلایل رفتار و نیازهای وی را مورد شناسایی قرار داده و روش‌ها و فنون خاصی برای اصلاح رفتار او در مدرسه و خانه به کار گیرید.
- اعتماد به نفس را می‌توان از دلایل اولیه این رفتار تلقی نمود. این دانش آموز تصور می‌کند که دلیلی موجه برای عدم موفقیت خود در کلاس پیدا کرده است. این امر موجب می‌شود که او از اعتماد به نفس بیشتری برخوردار شود. همچنین رهایی از رنج در قلمرو نیازهای اولیه بوجود آورنده‌ی این رفتار می‌باشد. چرا که این دانش آموز بیشتر ترجیح می‌دهد که کودن شناخته شود. تا این که با این واقعیت که دانش آموز خوبی نیست، روبه‌رو شود. او تصور می‌کند که کودن بودن خصیصه‌ای ذاتی است که در اختیار او نبوده ولی دانش آموز خوبی نبودن تفسیر را متوجه عملکرد او خواهد نمود.
- با این توضیح فهرستی از اقدام‌هایی که معلمان و مربیان

می‌توانند با هدف مدیریت این رفتار صورت دهند، ارایه می‌شود. به کارگیری این توصیه‌ها به موقعیت و شرایط بروز رفتار و تشخیص معلم بستگی دارد.

۱. رفتارهای مثبت او را تقویت کنید.
۲. طی یک جلسه خصوصی سعی کنید با صحبت کردن با او مشکل واقعی‌اش را شناسایی نمایید و بتدریج در جهت در[] احساسات واقعی او حرکت کنید.
۳. همواره سعی کنید نیازهای دانش‌آموز را به او آموزش دهید.

۴. از راه‌های مختلفی برای راهنمایی این دانش‌آموز استفاده کنید و اگر روشی بهتر از روش‌های دیگر عمل می‌کند، از همان شیوه استفاده کنید.

۵. عملکرد این دانش‌آموز را به طور خصوصی با او مورد بررسی قرار دهید. اگر قصد دارید توانایی‌های بالقوه‌اش شکوفا شود، باید به او فرصت اصلاح اشتباهاتش را بدهید.

۶. اجازه بدهید که دانش‌آموز احساس کند که کارش را بدرستی انجام می‌دهد و در حال پیشرفت است.

۷. در مراحل اولیه بروز این رفتار او را به یک مشاور ارجاع دهید.

۸. قبل از هر اقدامی از والدین او برای حل این مشکل کمک بخواهید.

د) اشتباه‌های متداول در رویارویی با این دانش‌آموز بعضی از قضاوت‌های نادرست و خطاهایی که در رویارویی با این دانش‌آموز معمولاً اتفاق می‌افتد و می‌تواند منجر به تثبیت رفتار یا تشدید آن بشود عبارت‌اند از:

۱. اعتقاد به این که دانش‌آموز تکالیف و دستورات را همیشه با یک بار گفتن در[] می‌کند.
۲. اعتقاد به اینکه دانش‌آموز صرفاً برای جلب توجه این

رفتار را ارایه می‌نماید.

۳. تصور کنید که این دانش‌آموز صرفاً برای آزار شما دست به این رفتار می‌زند.

۴. تصور در صرف زمان کافی جهت ارزیابی استعدادها و واقعی این دانش‌آموز.

دانش‌آموز کند^۲

الف) نشانه‌های رفتار

رفتار و شیوه‌های خاص برخورد این دانش‌آموز در خانه و مدرسه عبارت‌اند از:

۱. همه کارها را با تأخیر انجام می‌دهد، دیر به کلاس می‌آید، دیر در صف قرار می‌گیرد و حتی در دست کشیدن از انجام کارها نیز تأخیر دارد.

۲. همیشه از دیگران عقب‌تر است.

۳. سعی می‌کند کارها را در نهایت دقت انجام دهد و همواره مدعی می‌شود که دیگران از او می‌خواهند که کارها را با عجله انجام دهد.

۴. همواره ادعا می‌کند که مشغول‌تر از آن بوده است که بتواند به موقع کارهایش را انجام دهد.

۵. وقتی که دیر به کلاس می‌رسد ممکن است با سرعت و با سر و صدا وارد کلاس شود تا جلب توجه کند. این امر یک نشانه با ارزش برای اصلاح این رفتار است.

۶. معمولاً زندگی خصوصی سازمان نیافته‌ای دارد و به همین دلیل حتی در صورتی که دارای توان بالقوه خوبی هم باشد از سایر همکلاسی‌هایش عقب‌تر است.

ب) آثار و پیامدهای رفتار

رفتار این دانش‌آموز چه اثری بر معلمان، والدین و همکلاسی‌های او می‌گذارد و چگونه محیط خانواده و مدرسه وی را تحت تأثیر قرار می‌دهد؟

۱. معلم از این رفتار به ستوه می‌آید چرا که ناچار است

چندین بار مطالب را تکرار کند.

بروز رفتار تشخیص معلم بستگی دارد.

۲. روند تدریس در کلاس با اختلال مواجه می شود. چرا که معلم باید هر روز بخشی از وقت کلاس را برای این دانش آموز صرف کند.

۱. اولین اقدام برای مدیریت و اصلاح این رفتار و کشف و شناسایی دلایل اصلی رفتار است. به خاطر داشته باشید که دلایل اصلی تأخیر این دانش آموز در ورود به کلاس و انجام کارها، جلب توجه و ترس است. لذا شما نباید دانش آموزی را که با تأخیر و با سر و صدا و حرکات خاصی که حاکی از جلب توجه است وارد کلاس می شود، سرزنش نمایید. این واکنش به تثبیت این رفتار کمک خواهد کرد.

۳. نظم کلاس به دلیل تأخیر این دانش آموز در ورود به کلاس به هم می خورد.

ج) راهکارهای عملی

برای مدیریت صحیح رفتار چنین دانش آموزی باید دلایل رفتار و نیازهای وی را مورد شناسایی قرار داده و روش ها و فنون خاصی برای اصلاح رفتار او در مدرسه و خانه به کار گیرید.

۲. اگر این دانش آموز خواهان توجه خاص است به جای اینکه او را در ردیف جلوی کلاس بنشانید او را نزدیک درب ورودی کلاس قرار دهید. از تویخ کردن به شکل خاص و یا ارجاع دادن او به دفتر مدرسه خودداری کنید، چرا که او فرصت لازم برای خودنمایی یا جلب توجه را از این طریق به دست خواهد آورد. صرفاً با علامت دست یا حرکت سر به او اجازه دهید وارد کلاس شود و سعی کنید جریان کلاس را به خاطر ورود او بر هم نزنید.

جلب توجه و اعتماد به نفس از دلایل اولیه بروز این رفتار تلقی می شود. ممکن است این دانش آموز قصد جلب توجه کردن توجه دیگران را از این طریق داشته باشد و یا به دلیل احساس نامطلوب نسبت به عملکرد خود از کلاس دوری کند. رهایی از رنج می تواند از نیازهای اولیه این سوء رفتار باشد. احتمال دارد که او تصور نماید که دوستی در کلاس ندارد یا معلم او را دوست ندارد و یا تصور کند که از عهده تکالیفش بر نخواهد آمد. این عوامل و سایر ذهنیات مشابه که این دانش آموز برای پرهیز از رنج احتمالی، از کلاس دوری کند. نیاز به موفقیت و استقلال از جمله نیازهای ثانویه بروز این رفتار است. این دانش آموز نیازمند این است که از موفقیت در کلاس اطمینان داشته باشد. باید مسوولیت هایی برای تغییر رفتار به این دانش آموز محول شود. پس از دریافت پاداش اولین رفتارهای مثبت او تلاش هایش را افزایش خواهد داد.

۳. اگر احساس می کنید که این دانش آموز از کلاس ترس دارد با او صحبت کنید و از پرخاش کردن و سرزنش نمودن او اجتناب نمایید. شرایطی را فراهم آورید که از بودن در کلاس احساس راحتی نماید.

۴. بدانید که تغییر شرایط و اصلاح این رفتار به زمان نیاز دارد. به دانش آموز کمک کنید تا خود را با شرایط سازگار نماید.

۵. هرگز از دانش آموز در مورد دلیل تأخیرش سؤال نکنید چرا که او پاسخ شما را نمی داند. در عوض در یک جلسه خصوصی از او درباره رفتارش سؤال کنید و از او بپرسید که برای اصلاح رفتار در آینده چه برنامه ای

با این توضیح فهرستی از فعالیت هایی که معلمان و مربیان می توانند با هدف مدیریت این رفتار صورت دهند ارائه می شود. به کارگیری این توصیه ها به موقعیت و شرایط

- دارد؟ این یک شیوه مثبت است که احتمال رسیدن به نتایج بهتر را افزایش می‌دهد ولی سایر روش‌ها می‌تواند به راحتی از سوی دانش‌آموز با مقاومت مواجه شود.
۶. در هنگام تأدیب دانش‌آموز از شیوه‌های ملموس استفاده نمایید. سخنرانی‌های طولانی در مورد رفتار گذشته او ممکن است موضوع مورد نظر شما را در حاشیه قرار دهد. در این صورت مشکل اصلی مورد بحث شما قابل حل نخواهد بود. از طرفی این روش امکان رنجش خاطر بیشتر دانش‌آموز را فراهم خواهد آورد.
۷. به جای تمرکز بر رفتارهای گذشته، دقیقاً بر رفتارهای او که باید اصلاح شود توجه نمایید. این روش می‌تواند به شکل مؤثری کمک کند تا به مسأله فائق آید.
۸. هرگز سعی نکنید در فرآیند اصلاح رفتار این دانش‌آموز از بلوف زدن و تهدید استفاده کنید، چرا که این روش کمکی به حل پایدار مشکل نخواهد کرد. از طرفی اگر بی‌پایه بودن تهدیدات شما مشخص شود، به وجهه‌ی شما در کلاس آسیب جدی خواهد رساند.
۹. به خاطر داشته باشید که نباید تأخیر این دانش‌آموز را در ورود به کلاس به عنوان عامل اصلی اختلال در نظم کلاس تلقی کنید. جایی را در نزدیکی درب ورودی کلاس برایش در نظر بگیرید که بی‌نظمی ناشی از ورود او را به حداقل برسانید.
۱۰. سعی کنید از طریق شیوه‌های مثبت نیاز او به توجه و امنیت را برآورده نمایید. در غیر این صورت این دانش‌آموز برای ارضای این نیازها به راه‌های نادرستی که انتخاب کرده (از جمله تأخیر) ادامه خواهد داد.
- د) اشتباه‌های متداول در رویارویی با این دانش‌آموز
- بعضی از قضاوت‌های نادرست و خطاهایی که در رویارویی با این دانش‌آموز معمولاً اتفاق می‌افتد و می‌تواند منجر به تثبیت رفتار و یا تشدید آن شود عبارت‌اند از:
۱. کوتاهی در شناسایی علل اصلی رفتار
  ۲. نشان دادن واکنش شدید نسبت به تأخیر دانش‌آموز و افزایش ترس او
  ۳. بی‌ثباتی در رفتار
  ۴. سرزنش شدید دانش‌آموز یا متوقف کردن جریان عادی تدریس

زیر نویس‌ها:

1. The Idiot Syndrome

2. The Tardy